

Muhammed ja Islam

Pekka Ervastian esitelmä 10/2 1910

Moni ihminen ajattelee meidän päivinäimme: "Eikö missään ole mitään sellaista elämää maan päällä, joka ei olisi ainoastaan petosta ja valhetta, peitettyä julmuutta ja salattua sortoa, eikö missään maan päällä ole sellaista? Eikö ole olemassa ihmisiä, jotka toisenlaistakin tavoittelevat?" Näin moni ajattelee, ja jollei hän tiedä, että tälläkin hetkellä on sellaisia sivistyksiä ja uskontoja maan päällä, joissa yritetään elää siihen suuntaan, niin hän voi luulla, että nyt varmaan eletään niitä viimeisiä aikoja, jolloin synty on vallannut kaikki ihmiset. Mutta me, jotka koetamme tutkia Jumalaa ja alamme tutkia tuota monen halveksimaa uskonnollista elämää, saamme hämmästyä, kun tutustumme muiden maiden ja sivistyksien uskonnolliseen elämään, kun alamme tutkia esim. muhamettilaisten elämää ja kuulemme, mitä ne ihmiset, jotka ovat matkustelleet niissä maissa, sieltä kertovat. Silloin meidän täytyy hämmästyä ja tunnustaa, että vielä on vakaviakin kansoja maan päällä. Ja tiedämmehän me sitä paitsi, että täällä länsimaillakin sellaisissa syrjäseuduissa, minne meidän nykyaikainen sivistyksemme ei ole päässyt niin kovin tunkeutumaan ja vaikuttamaan – on Suomessakin vielä maaseudulla sellaisia paikkoja, joihin tämä hirveä sivistys ei ole tunkeutunut – ihmiset ovat paljon vapaampia. Siellä ihmisiä kaunistaa yhteinen usko Jumalaan; he ovat vähään tyytyväisiä ja iloisia. Me kenties arvostelemme heitä: "He ovat laiskoja" – ja kuka ties he ovatkin sitä jonkin verran – mutta joka tapauksessa he ovat paljon onnellisempia; he elävät paljon inhimillisemmin, hillitsevät itseään paljon paremmin kuin ne

ihmiset, jotka elävät keskellä kaupunkielämää.

Muhamettilaisessa maailmassa meille myös avautuvat samanlaiset näkymät. Kun me katselemme sinne, niin huomaamme, että siellä on kokonainen sivistys, kokonainen suuren suuri ihmisjoukko, joka uskoo juuri sillä tavalla, jonka maailmankatsomus on juuri samanlainen kuin näiden syrjässä asuvien. Heidän maailmankatsomuksensa on kohotettu kerrassaan tämän aineellisuuden yläpuolelle, he hyvin vähän välittävät tästä aineellisesta, ulkonaisesta elämästä, joka on heistä jotakin aivan vähäarvoista, ohimenevää elämää, joka tottelee sisäisiä, henkisiä lakeja ja asioita. Ja tämä on juuri heidän uskontonsa ansio; sellainen on niiden, kristinuskon piirissä niin halveksittujen muhamettilaisten uskonnollinen henki.

Mitä on muhamettilaisuus? Tämä nimitys on aivan väärä. Jokainen muslim tuntee itsensä loukatuksi, jos häntä sanotaan muhamettilaiseksi, sillä ei hän ole Muhammedin palvelija. Kristityitä kutsutaan "kristityiksi", sillä he todella palvelevat Jeesusta jonkinlaisena jumalanaan, mutta muhamettilainen ei palvele Muhammedia jumalana. Jokainen muslim tietää, että Muhammed oli ihminen ja hänen piti kuolla kuin ihmisten, mutta hän oli kyllä Jumalan profeetta. Kaikki muslimit uskovat näihin sanoihin: "Ei ole Jumalaa muuta kuin Ainoa, ja Muhammed on hänen apostolinsa". Itse he kutsuvat uskontoaan islamiksi. Se on heidän uskontonsa, eikä kenenkään pitäisi käyttää nimeä "muhamettilaisuus". Sen, joka vähänkin tietää asioista, pitäisi käyttää sanaa "Islam". Mitä merkitsee sana islam? Se merkitsee "uskoa", se merkitsee enemmänkin kuin uskoa tavallisessa merkityksessä, sillä se merkitsee alistumista Jumalan tahdon alle, Jumalan ja Jumalan pyhän tahdon tunnustamista ja sen alle alistumista, siihen tyytymistä. Sitä merkitsee tuo sana islam, ja islamilainen muslim on siis ihminen, joka uskoo Jumalaan: Jumala on vain

yksi; ei ole olemassa kuin yksi Jumala, ja Muhammed on Hänen profeettansa, sen tähden, että Muhammed on ilmoittanut ihmisille, millä tavalla he voivat Jumalaa palvella.

Mitä siis merkitsee muslimin mielestä, että me uskomme Jumalaan? Sellaiset ihmiset, jotka eivät usko Jumalaan, eivät ole muslimeja, he eivät ole islamilaisia, mutta jos ihminen uskoo Jumalaan, silloin hän on islamilainen. Tämä on kaikkein laajimmalle levinnyt käsitys islamilaisuudesta, ja se on aivan tosi, sillä "islamilainen" merkitsee juuri sellaista ihmistä, joka uskoo Jumalaan ja tunnustaa tämän uskonsa. Se, joka todella uskoo Jumalaan, ei millään tavalla sano itsestään: "Minä olen islamilainen". Sen tähden islamilaiset tutkivat, millainen ihminen on, ja he huomaavat hänen sanoistaan, onko hän todella Jumalaan uskova. Vaikka joku muslim olisi hyvin oppinut ja tuntisi kaikki heidän pyhät kirjansa alusta loppuun, ei tämä yksinkertaisen islamilaisen mielestä olisi mikään todistus, sillä hän sanoo: "Ainoastaan se on todella islamilainen, joka uskoo Jumalaan, oppineisuus ei yksin siihen riitä." – Meillähän saattaa joku lukea itsensä jumaluusopin tohtoriksi ja tulla kristinopin opettajaksi ja teologiksi, vaikka hän ei tietäisi Jumalasta mitään. Mutta islamilaisilla on toisin; heille on ainoa riittävä todistus se, että ihminen uskoo siihen Jumalaan, joka on yksi ja ainoa; joka on iankaikkisesti hyvä ja viisas ja joka kaiken tietää.

Siihen Jumalaan uskomisen on islam. Ja tämä usko on myös tunnustettava, se on todistettava – ei sillä tavalla, että käy joskus kirkossa ja on hyvissä väleissä papiston kanssa, vaan se on joka hetki elämässä todistettava. Islamilaisilla ei ole ollenkaan papistoa ja kirkkoa meikäläisessä mielessä; heillä ei ole mitään välittäjää Jumalan ja ihmisen välillä. He sanovat: "Jokainen ihminen on oma pappinsa, jokainen on oma kirkkonsa." Ihmisen on vain todistettava tietävänsä, mikä on Jumalan tahto, ja sen ovat hänelle ilmoittaneet kaikki suuret

profeetat: Mooses, Aabraham, Jeesus jne. Islamilaiset tunnustavat Aabrahamin, Jeesuksen ja muut suuret profeetat, mutta heidän mielestään on Jumalan tahdon selvimmin ilmoittanut Jumalan viimeinen profeetta eli apostoli Muhammed; hän on ilmoittanut, mikä on Jumalan tahto.

Me voimme islamin uskoa tutkiessamme huomata heti muutamia pääpiirteitä heidän käsityksestään Jumalan tahdosta. He sanovat ensiksikin näin: "Kukaan ihminen ei voi pakottaa toista ihmistä uskomaan Jumalaan, vaan se on Jumalan oma tahto, Jumalan hyvyys, joka herättää ihmisen uskomaan. Me emme voi pakottaa." Sentähden ihmiset ovat suvaitsevaisia; he eivät mielellään puhu uskonnostaan eivätkä tahdo ketään käännyttää sanan tavallisessa merkityksessä. Ainoastaan silloin, jos he näkevät, että joku tarvitsee apua ja tahtoo itse oppia heidän uskontoaan, he tahtovat auttaa, mutta Koraanin, heidän uskontonsa pyhän kirjan mukaan ketään ei voi kääntää Jumalan uskoon minkäänlaisilla pakkokeinoilla tai julistuksilla juuri sentähden, että Jumala itse herättää uskon ihmisen sydämessä. Eivät he kiellä toisia uskontoja. Itse asiassa onkin vain kristinuskon erikoispiirre olla suvaitsematon ja vihata toisia uskontoja; muut uskonnot eivät niin tee.

Sitten on heillä tärkeänä ominaisuutena, tärkeänä käsityksenä jumalan vallasta se, että ihmisen tulee olla nöyrä ja alistuvainen; hänen tulee käsittää, että Jumala on hyvä ja pitää kaikesta huolen, Jumala kaikkea ohjaa ja kaiken määrää. Ihmisen ei koskaan pidä nurkea, ei koskaan valittaa onnettomuuttaan, ei välittää mitään siitä, mitä ikinä hänelle tapahtuneekin. Kaikki mikä häntä kohtaa, tapahtuu Jumalan tahdosta, se on kismet – niin sanoo islamilainen – se on Jumalan tahto. Sellainen on islamilaisen käsityskanta. Ihmisen pitää aina olla nöyrä ja iloinen, olla kaikkeen tyytyväinen.

Islamilaiset eivät välitäkään rikkaudesta tai

köyhyydestä. Heille ei rikkaus tai köyhyys ole ollenkaan sellainen yhteiskunnallinen kysymys kuin meillä sen tähden, että he eivät ollenkaan kadehdi sitä, että toinen on rikas. "Antaa hänen pitää rikkautensa, antaa hänen nauttia siitä, jos hän niin tahtoo. Hänhän on silloin poikennut kauas Jumalan teiltä, jos hän nauttii; ei hän ole silloin kadehdittava! Ja jos hän sitä vastoin osaa hyvin käyttää rikkauttansa, mitä kadehdittavaa hänessä silloinkaan olisi!"

Islamilaisille kuuluu myös auttavaisuus. Matkustajat, jotka ovat siellä käyneet, kertovat, että kaikista kansoista ystävällisimpiä ja vieraanvaraisimpia ovat islamilaiset. Jokaisen islamilaisen velvollisuus on antaa tietty osa kaikista vuosituloistaan yhteiseen suureen kassaan, josta autetaan niitä, jotka ovat kovin köyhiä. Sitä paitsi on jokaisen islamilaisen velvollisuus yksityisesti auttaa aina, kun tilaisuus niin vaatii.

Sitten on vielä muita ominaisuuksia. Jumalan tahdon täyttämiseen kuuluu, sanoo islamilainen, mielen puhtaus. Ajatelkaa, he ymmärtävät sen, mitä ei ymmärretä täällä kristikunnassa, että ei saa puhua pahaa! "Ihmisen ei pidä käyttää kieltään panetteluun eikä pahojen huhujen levittämiseen", sanoo Koraani, "ei sittenkään, vaikka ne olisivat tosia". Se ei ole ihmisen velvollisuus eikä liioin hänen oikeutensa, vaan ihmisen täytyy pitää kielensä puhtaana. Sentähden me huomaamme, että tuo erityisesti kristillisiin maihin kuuluva ammatti, joka nimenomaan on erikoisesti tekemisissä kaikenlaisten huhujen, kaikenlaisten kertomusten ja puheiden, "todistusaineiston" kanssa, lakimiehen ammatti, ei menesty islamilaisissa maissa.

Sitten on vielä muitakin käskyjä, jotka kuvaavat Jumalan tahtoa ihmisen suhteen. On tuo käsky: "Ei sinun pidä syömän mitään epäpuhdasta." Tällä tavallisesti otaksutaan tarkoitettua sitä, ettei islamilaisen pidä syödä sianlihaa tai muuta sen tapaista. He itse kuitenkin vakuuttava, että se on

aivan toisarvoinen velvollisuus, se on vain jokin pintapuolinen ulkonainen käsitys tuosta käskystä, sillä sanat "ei sinun pidä syödä mitään epäpuhdasta" oikeastaan tarkoittavat: "Ihmisen ei pidä syödä tai käyttää ruumiillisiin tarpeisiinsa mitään, mitä hän ei ole rehellisellä työllä ansainnut". Ihmisen ei siis pidä varastaa, hänen ei pidä ottaa itselleen mitään sellaista, joka ei ole hänen omaansa, hänen ei pidä minkäänlaisella keinottelulla hankkia itselleen elatusta tai omaisuutta. Tällä tavalla islamilaiset itse käsittävät tämän käskyn, ja sentähden esim. islamilainen kauppias istuu aivan tyynenä puodissaan tavaroittensa keskellä, kukaties piippua poltellen. Jos tulee joku ostaja, niin hän myy, mutta jollei ostajia tule, ei hän valittele sitä, vaan ajattelee: "ovathan tavarat minun ja niillä on sentään aina arvonsa". Täällä kristillisissä maissahan tahdotaan ostaa ja myydä yksinomaan sitä varten, että siitä saisi voittoa ja rikastuisi itse, mutta niin eivät islamilaiset ajattele. Heidän mielestään Jumalan tahtoon kuuluu myös se – tämä on myös aivan selvästi Koraanissa sanottu – että ihmisen tulee itse ansaita leipänsä. Leivän ansaitseminen ei islamilaiden mielestä kuitenkaan saa tapahtua keinottelulla tai muulla siihen verrattavalla. Se ei ole oikein. Oikein on se, että ihminen tekee työtä käsillään, ja sentähden islamilaiset opettavat tavallisesti lapsilleen jonkin ammatin, että he osaisivat oikealla tavalla elättää itsensä.

Sitten on vielä tärkeä käsky: "Ihmisen ei pidä juoman mitään päihdyttäviä juomia". Viini on kielletty, ja yleensä – meidän tiedämme – islamilaisissa maissa ollaan raittiita. Meidän ei pidä nyt ollenkaan ajatella niitä oloja, joihin eurooppalainen ns. kristillinen sivistys on päässyt vaikuttamaan. Islamilaisissa maissa on kyllä pashoja tai muita sellaisia ylhäisiä ihmisiä, jotka kyllä saattavat olla sekä julmia että nautinnonhaluisia ja siinä suhteessa kyllä olla aivan oikean kristityn perikuvia, mutta meidän ei pidä ajatella, että kaikki

islamilaist olisivat heidän kaltaisiaan, ei sinne päinkään. Kun lueimme esim. joistakin kirjoista tai sanomalehdistä, kuinka hirveitä tekoja islamilaist ovat tehneet, niin nuo kertomukset ovat useimmiten aivan liioiteltuja, asia on kerrottu väärin. Kun me esim. kuulemme, että turkkilaiset ovat äärettömän pahoin pidelleet armenialaisia kristityitä, niin meidän pitää tietää, että nuo kertomukset ovat meille tulleet Serbian kautta ja että niitä on väritetty. Nuo nykyiset armenialaiset kristityt – meidän täytyy se muistaa – itse asiassa ovat niitä, jollaisia me tavallisesti kutsumme "anarkisteiksi", joita kaikki valtiot ajavat takaa. Kuuluuhan aivan luonnolliseen valtiolliseen politiikkaan, että niitä ihmisiä, jotka ovat vallankumouksellisia, vainotaan ja kohdellaan ankarasti. Ja tällaisista syistä on myös Turkin hallitus ollut ankara noita armenialaisia ns. kristityitä kohtaan. Hehän olivat ihmisiä, joita kaikenlaiset lähetyssaarnaajat olivat yllyttäneet ja opettaneet nuoria lapsia, jopa tyttöjäkin onaniaan. Täytyy ottaa siis lukuun tämäkin tosiasia, ennenkuin ylimielisenä menee tuomitsemaan tekoja, jotka eivät todellisuudessa ole sillä tavalla tapahtuneet, niinkuin niitä on kuvattu, ja millaisiksi me niitä kuvittelemme.

Vielä me saatamme syystä kysyä: "Eikö islamilaisilla ole minkäänlaista Jumalan palvelusta, eikö heillä ole mitään sellaisia uskonnollisia menoja, joita esim. kristikunnassa käytetään?" On kyllä. Me tiedämme, että niitä on islamilaisilla itse asiassa paljon enemmän. Heidän uskoonsa ja uskontoonsa kuuluu, että Jumala on aina pidettävä mielessä; joka päivä ja aina on muistettava Koraanin sanaa. Kuinka tämä voi käydä päinsä? Sitä varten Muhammed määrää aivan erikoisia menoja. Hän määräsi, että ihmisten voidakseen aina muistaa Jumalaa tulee rukoilla viisi kertaa päivässä, aivan määrättyinä hetkinä. Ja islamilaisissa maissa huudetaan tuhansissa minareeteissa määrättyinä aikana päivästä, että "nyt on rukouksenhetki". Ja silloin kaikki islamilaiset – eivät he

ollenkaan pelkää näyttää olevansa islamilaisia – missä hyvänsä he sillä hetkellä sattuvat olemaan, vetävät rukousmattonsa esille ja polvistuvat rukoukseen sen päälle. Näin he tekevät viisi kertaa päivässä.

Ja vielä kuuluu näihin heidän rukousmenoihinsa, että ennen kuin edes rukouksessa lähestyy Jumalaa, täytyy ihmisen puhdistaa itsensä. Oikeastaan kuuluisi siis heidän menoihinsa, että kädet, kasvot ja jalat on pestävä puhtaiksi ennen kuin ihminen rukoilee. Ja kaikki, joilla on tilaisuus näin menetellä, tekevätkin sen omantunnontarkasti. Ainoastaan jos ulkonaiset olosuhteet eivät salli, jos ihminen on matkalla tai sairas, tai elää kylmässä ilmanalassa, niin että on vaikeaa noudattaa sitä määräystä, saa sen jättää tekemättä. Koraani sanoo, että Jumalan palvelus ei ole siinä, että ihminen itsensä pesee, vaan puhtaassa sydämessä ja todellisessa rukouksessa. Peseytyminen on ainoastaan ulkonainen meno, joka muistuttaa siitä, että täytyy olla sisäisesti puhdas. Naiset aina uskollisesti viisi kertaa päivässä huuhtelevat itsensä ja sitten vasta rukoilevat. Ajatelkaa, kuinka merkillinen tämä määräys on suorastaan terveydelliseltä kannalta! Lämpimissä maissahan tulee aina kaikenlaista tomua ja likaa. – Ja vielä noudatetaan tätä käskyä sitäkin ajatellen, että kun muut kansat siellä näkevät, kuinka muslimit käyvät aina siististi puettuina ja puhtaina, kuinka he aina rukoilevat ja palvelevat Jumalaa, niin siitä näkyy, että he todella uskovat. Ja tämä on omiaan vaikuttamaan noihin muukalaisiin niin, että he tahtovat myös oppia tuntemaan sitä Jumalaa ja profeettaa, jonka sana tällaista vaikuttaa, johon uskomisen on niin todellista.

On huomattava seikka vielä se, että juuri tämä, että kaikki uskovaiset noudattavat samanlaisia tapoja, tekee heidät veljiksi. Kristikunnassa kyllä puhutaan paljon veljeydestä, se kyllä suulla tunnustetaan, mutta me olemme vielä oppineet hyvin vähän sitä toteuttamaan. Täällähän on vielä hyvin suuri

ero myös yhteiskunnallisissa arvoissa. Eihän esim. varakkaalla ole mitään yhteistä ryysyläisen kanssa, kun ei mitään yhdessä uskota. Mutta islamilaisissa maissa, missä kaikki ihmiset – rikkaat ja köyhät" – yhdessä tarkasti noudattavat tiettyjä menoja, he kaikki myös tuntevat toisensa veljiksi ilman mitään yhteiskunnallista erotusta. – On vielä toinenkin uskonnollinen tapa islamilaisilla, joka on omiaan yhdistämään heitä. Muhammed sanoo nimenomaan, että juuri sentähden on hyvä sitä noudattaa, että kaikki tuntisivat olevansa samanarvoisia. Tämä tapa on pyhiinvaellus Mekkaan. Heillä on yhteinen pyhiinvaelluspaikka, tuo Mekka, jossa on vanha meteorikivi Kaaban temppelissä, jota on aina pidetty pyhänä. Ei Muhammed ole sitä kiveä pyhittänyt tai keksinyt, vaan se on ikivanha pyhä kivi, jota on jo ammoisina aikoina palvottu. Muhammed ainoastaan omaksui saman paikan. Hän sanoi: "Mekka on juuri se paikka, jossa minä olen syntynyt ja missä tämä uskonto on syntynyt. Koko tämä uusi Jumalan ilmestys on saanut sieltä alkunsa. Siellä on myös vanha pyhä Kaaba, ja sinne pitää jokaisen muslimin vaeltaa!" Ja kun islamilaiset ovat siellä käyneet, niin he ovat aivan kuin tyydyttäneet omantuntonsa ja täyttäneet sydämensä veljeydellä, aivan samaan tapaan kuin kristikunnassa ihmiset, jotka keskiaikana vaelsivat Pyhään maahan.